T079 BL IX (01) 1448 Căn Bản Thuyết Nhất Hữu Bộ Tỳ Nại Da Dược Sự Q1

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1448

CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ Haùn dòch : Tam taïng Phaùp sö Nghóa Tònh ñôøi Ñöôøng

QUYEÅN 1

Nhieáp tuïng 1 : Khai cho duøng caùc thuoác, Daàu, môõ trò bònh gheû, Thuoác chöõa maét, phong ñieân, Taát laân baø ta vv... Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù laø vaøo muøa thu, caùc Bí-soâ nhieãm bònh thaân theå vaøng voû, oám yeáu, tieàu tuïy khoâng coù söùc löïc, Theá toân tuy bieát nhöng vaãn hoûi A-nan-ñaø nguyeân do, A-nan- ñaø baïch Phaät: “caùc Bí-soâ nhieãm thôøi tieát muøa thu bò bònh neân thaân theå vaøng voû ...”, Phaät noùi: “do bònh khoå naøy, nay ta khai cho caùc Bí-soâ uoáng duøng caùc loaïi thuoác”. Tuy Phaät khai cho duøng caùc loaïi thuoác nhöng caùc Bí-soâ ñuùng thôøi môùi uoáng duøng, phi thôøi thì khoâng neân vaãn oám yeáu nhö cuõ, Theá toân laïi hoûi A-nan-ñaø nguyeân do, A-nan-ñaø baïch Phaät: “vì caùc Bí-soâ chæ duøng thuoác ñuùng thôøi coøn phi thôøi thì khoâng neân vaãn oám yeáu nhö cuõ”, Phaät noùi: “nay ta khai cho caùc Bí-soâ ñöôïc duøng 4 loaïi thuoác : 1 laø Thôøi döôïc, 2 laø Caùnh döôïc, 3 laø Thaát nhaät döôïc, 4 laø Taän thoï döôïc.” 1 – Thôøi döôïc : nhö buùn (mieán, mì, nui ...), baùnh boät, nguõ coác (xoâi, baép ...), thòt (caù), côm. Nhöõng moùn aên naøy ñeàu laø ñuùng thôøi môùi aên. 2 – Caùnh döôïc (phi thôøi döôïc): 8 loaïi nöôùc uoáng

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 4

a – Chieâu giaû töông : Chieâu giaû laø teân cuûa 1 loaïi caây ôû AÁn ñoä, cuõng goïi laø Ñieân trôù leâ, traùi gioáng nhö traùi boà keát nhung coù muøi vò nhö traùi mô, lôùn chöøng 2 ngoùn tay, daøi khoaûng 3, 4 taác, ngöôøi ñöông thôøi eùp laáy nöôùc uoáng. b – Mao giaû töông : töùc laø nöôùc eùp töø traùi chuoái vôùi 1 ít boät hoà tieâu. c – Coâ laïc ca töông : nöôùc eùp töø traùi Coâ laïc ca, muøi vò nhö nöôùc traùi taùo chua. d – A thuyeát tha töông : nöôùc eùp töø traùi A thuyeát tha. e – OÂ ñaøm baït la töông : gioáng nhö traùi maän, eùp laáy nöôùc duøng. f – Baùt loã saùi töông : gioáng nhö traùi anh aùo, eùp laáy nöôùc duøng. i – Mieät laät truïy töông : gioáng nhö traùi nho, eùp laáy nöôùc duøng. j – Khaùt thoï la töông : caáy gioáng nhö caây Laâu lö, traùi gioáng nhö traùi taøo nhoû, eùp laáy nöôùc duøng. Khi duøng caùc loaïi nöôùc uoáng naøy phaûi röûa tay saïch, loïc löôït roài môùi duøng. Noäi nhieáp tuïng : Traùi döaø, traùi chuoái vaø taùo chua, Traùi A thuyeát tha, OÂ baït la, Anh aùo, boà ñaøo, khaùt thoï la, 8 loaïi nöôùc uoáng naøy neân bieát. 3 - Thaát nhaät döôïc : nhö toâ, daàu, ñöôøng, maät, ñöôøng pheøn ñöôïc caát duøng trong voøng baûy ngaøy. 4 - Taän thoï döôïc : thuoác thuoäc loaïi cuû (reã), coïng (caønh, thaân caây), laù, hoa, quaû ñöôïc

caát duøng trò bònh troïn ñôøi. Laïi coù 5 loaïi thuoác nhöïa caây, 5 loaïi thuoác tro, 5 loaïi thuoác muoái, 5 loaïi thuoác saùp. a - Thuoác thuoäc loaïi cuû (reã) : nhö höông phuï töû, xöông boà, göøng vaøng, göøng soáng, baïch phuï töû vaø caùc loaïi töông tôï ñeàu ñöôïc tuøy yù duøng laøm thuoác. b - Thuoác thuoäc loaïi coïng (caønh, thaân caây) : nhö caïy chieân ñaøn, daây saén, caây traéc baù dieäp, caây thieân moäc höông, daây baát töû, tieåu baùch vaø caùc loaïi töông tôï ñeàu ñöôïc tuøy yù duøng laøm thuoác. c - Thuoác thuoäc loaïi laù : nhö laù Toan thaùi baø xa ca (Trung Hoa khoâng coù), laù Nhaâm baø (laù xoan), laù Cao xa ñaéc chæ (Trung Hoa khoâng coù) vaø caùc loaïi töông tôï ñeàu ñöôïc tuøy yù duøng laøm thuoác. d - Thuoäc thuoäc loaïi hoa : nhö hoa Baù xaù ca, hoa Nhaâm baø, hoa Ñaø ñaéc keâ, hoa sen… vaø caùc loaïi hoa khaùc ñeàu ñöôïc tuøy yù duøng laøm thuoác. e - Thuoác thuoäc loaïi quaû : nhö quaû Ha leâ laëc, quaû Am-ma-laëc, quaû Bí eá ñaéc chæ, quaû taát baùt vaø caùc loaïi quaû khaùc ñeài ñöôïc tuøy yù duøng laøm

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 5

thuoác. f - 5 loaïi thuoác nhöïa: nhöïa caây A nguïy, nhöïa caây OÂ khang, nhöïa caây Töû khoaùng, nhöïa saùp ong vaøng, nhöïa caây Höông an taát. i - 5 loaïi thuoác tro: tro luùa gaïo, tro haït meø, tro boät gaïo, tro coû Ngöu taát, tro laù caây Baø xa. j - 5 loaïi thuoác muoái: muoái ñen, muoái ñoû, muoái ñaù traéng, muoái laøm töø ruoäng muoái, muoái bieån. g - 5 loaïi thuoác saùp: caây A-ma-la, caây Xoan, caây Thieäm boä, caây Thi-lôïi-sa, caây Cao-thieâm-baïc-ca. Trong 5 loaïi döôïc naøy, Thôøi döôïc laø loaïi döôïc duøng ñuùng thôøi ; neáu ñem Caùnh döôïc, Thaát nhaät döôïc, Taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Thôøi döôïc thì chæ duøng ñuùng thôøi, khoâng ñöôïc duøng phi thôøi. Neáu ñem Caùnh döôïc, Thaát nhaät döôïc, Taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Caùnh döôïc thì neân duøng vaøo canh 1, qua canh 1 thì khoâng ñöôïc duøng. Neáu ñem Thaát nhaät döôïc ñieàu hoøa vôùi Taän thoï döôïc thì ñöôïc duøng trong baûy ngaøy, quaù baûy ngaøy khoâng ñöôïc duøng. Neáu laø taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Taän thoï döôïc thì ñöôïc caát duøng troïn ñôøi, nhöng 4 loaïi döôïc naøy neáu ñieàu hoøa vôùi nhau thì ñöôïc mieãn cöôõng duøng, khi khoâng bònh vaø khi bònh laønh thì khoâng ñöôïc duøng hoaëc ñem cho ñoàng phaïm haïnh. Neân thoï trì nhö sau : röûa tay saïch roài nhaän laáy loaïi döôïc caàn duøng, ñoái tröôùc 1 Bí-soâ taùc phaùp thoï trì : Cuï thoï nhôù nghó, toâi Bí-soâ teân , vì coù bònh duyeân xin ñöôïc thoï trì loaïi Taän thoï döôïc naøy ñeå uoáng duøng. (ba laàn) Thaát nhaät döôïc hoaëc Caùnh döôïc cuõng taùc phaùp nhö vaäy. Duyeân khôûi ôû thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù coù moät Bí-soâ maéc bònh phong ñeán thaày thuoác hoûi phöông thuoác trò bònh, thaày thuoác noùi: “haõy duøng môõ ñoäng vaät thì bònh seõ khoûi”, Bí-soâ noùi: “toâi laøm sao coù theå duøng môõ ñoäng vaät ñöôïc”, thaày thuoác noùi: “tröø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh”, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “Bí-soâ coù bònh, neáu thaày thuoác noùi: tröø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh”, thì haõy duøng môõ”. Luùc ñoù caùc Bí-soâ khoâng bieát duøng loaïi môõ gì neân trôû laïi hoûi thaày thuoác, thaày thuoác noùi: “Ñaïi sö laø baäc Nhaát thieát trí, thaày neân ñeán hoûi thì

seõ bieát", caùc Bí-soâ ñeán hoûi Phaät, Phaät noùi: "coù 5 loaïi môõ : 1) laø môõ caù, 2) laø môõ lôïn bieån, 3) laø môõ caù giao, 4) laø môõ gaáu, 5) laø môõ heo. Naêm loaïi môõ naøy neáu naáu phi thôøi, löôït phi thôøi, thoï phi thôøi, caát giöõ phi thôøi thì khoâng neân duøng. Neáu naáu ñuùng thôøi, löôït phi thôøi, thoï phi thôøi, caát giöõ phi thôøi thì khoâng neân duøng. Neáu naáu vaø löôït ñuùng thôøi, thoï vaø caát giöõ phi thôøi thì khoâng neân duøng. Neáu naáu, löôït vaø thoï ñuùng thôøi maø caát giöõ phi thôøi thì khoâng

neân duøng. Neáu thoï, löôït, thoï vaø caát giöõ ñeàu ñuùng thôøi thì neân duøng nhö caùch duøng daàu, töùc laø chæ caát duøng trong baûy ngaøy, quaù baûy ngaøy thì khoâng neân duøng." Luùc ñoù Bí-soâ bònh nhôøi duøng môõ neân bònh ñöôïc laønh, sau khi laønh bònh lieàn ñem môõ coøn dö quaêng boû. Sau ñoù coù Bí-soâ khaùc cuõng maéc bònh Phong lieàn ñeán choã thaày thuoác phöông thuoác trò bònh, thaày thuoác chæ tìm ñeán Bí-soâ maéc bònh tröôùc ñoù ñeå xin, Bí-soâ naøy lieàn ñeán choã Bí-soâ hoûi xin môõ dö, Bí-soâ noùi: "toâi ñaõ ñem vaát boû roài", Bí-soâ naøy noùi: "thaày thaät khoâng toát, ñaõ laøm vieäc khoâng neân laøm", caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: "thuoác duøng coøn dö khoâng neân vaát boû, neân thaâu caát, neáu coù Bí-soâ naøo caàn ñeán xin thì neân cho ; neáu khoâng coù ai ñeán xin thì neân mang ñeán trong phoøng chöùa thuoác ñeå caát giöõ, sau naøy ai coù caàn thì ñeán ñoù hoûi xin ñeå duøng ; neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp". Sau ñoù laïi coù moät Bí-soâ treân thaân moïc gheû lieàn ñeán choã thaày thuoác hoûi phöông thuoác trò gheû, thaáy thuoác noùi: "Thaùnh giaû neân duøng loaïi thuoác saùp (boâi trôn) thì bònh seõ khoûi", Bí-soâ noùi: "toâi haù laø ngöôøi ñam meâ duïc laïc hay sao?", thaày thuoác noùi: "tröø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh", Bí-soâ laïi hoûi: "caàn duøng laoïi thuoác saùp gì ?", thaày thuoác noùi: "Ñaïi sö laø baäc Nhaát thieát trí, thaày neân ñeán hoûi thì seõ bieát", caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: "coù 5 loaïi thuoác saùp : 1) laø yeâm moät la, 2) laø nhaâm baø, 3) laø thieäm boä, 4) laø daï hôïp, 5) laø caâu xa ma. 5) loaïi caây thuoác naøy hoaëc voû caây hay laù caây ñem giaõ naùt, chöng caùch thuûy roài thoa treân gheû". Sau khi thoa, thaân laïi moïc gheû nöõa, Phaät baûo neân laøm thuoác boät, caùc Bí-soâ giaõ thuoác öôùt laøm thaønh vieân, khoâng theå thaønh boät, Phaät noùi: "khoâng neân giaõ thuoác öôùt, haõy phôi cho khoâ", caùc Bí-soâ phôi thuoác ngoaøi trôøi naéng gaét neân thuoác maát coâng hieäu, Phaät noùi: "khoâng neân phôi ngoaøi trôøi naéng gaét", caùc Bí-soâ laïi phôi trong maùt neân khi thoa thuoác dính y, Phaät noùi: "haõy phôi luùc trôøi naéng nheï". Bí- soâ sau khi thoa thuoác lieàn ñi taém, thuoác rôi xuoáng heát khoâng coøn coâng hieäu, Phaät noùi: "haõy duøng tay khoâ thoa cho thuoác thaám vaøo da, sau ñoù môùi taém", caùc Bí-soâ y theo lôøi daïy bònh ñöôïc laønh, sau khi bònh laønh lieàn ñem vaát boû thuoác dö. Sau ñoù coù Bí-soâ khaùc cuõng bò gheû gioáng nhö theá lieàn ñeán thaày thuoác hoûi phöông thuoác trò, thaày thuoác chæ tìm ñeán hoûi thuoác nôi Bí-soâ ñaõ maéc bònh tröôùc, Bí-soâ naøy lieán ñeán choã Bí-soâ tröôùc hoûi xin thuoác, Bí-soâ tröôùc noùi laø ñaõ

vaát boû roài, Bí-soâ naøy noùi: “sao khoâng caát giöõ maø laïi vaát boû nhö theá ?”, Bí-soâ naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “thuoác duøng coøn dö khoâng neân vaát boû, neân thaâu caát, neáu coù Bí-soâ naøo caàn ñeán xin thì neân cho ; neáu khoâng coù ai ñeán xin thì neân mang ñeán trong phoøng

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 7

chöùa thuoác ñeå caát giöõ, sau naøy ai coù caàn thì ñeán ñoù hoûi xin ñeå duøng; neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Duyeân khôûi ôû thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù coù Bí-soâ bò ñau maét lieàn ñeán thaày thuoác hoûi phöông thuoác trò bònh, thaáy thuoác noùi: “Thaùnh giaû haõy duøng loaïi thuoác An thieän na thì bònh seõ khoûi”, Bí-soâ noùi: “toâi haù laø ngöôøi AÙi duïc hay sao?”, thaày thuoác noùi: “töø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh”, Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: “neáu thaày thuoác noùi: töø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh, thì haõy duøng loaïi thuoác An thieän na”, Bí-soâ khoâng bieát neân duøng loaïi An thieän na gì, ñeán hoûi thaày thuoác, thaày thuoác noùi: “Ñaïi sö laø baäc Nhaát thieát trí, thaày neân ñeán hoûi thì seõ bieát”, Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: “coù 5 loaïi An thieän na : 1) laø hoa An thieän na, 2) laø muû An thieän na, 3) laø boät An thieän na, 4) laø vieân An thieän na, 5) laø ñaù An thieän na. 5 loaïi naøy ñeàu duøng ñeå chöõa bònh maét”, Bí-soâ duøng thuoác xong bònh ñöôïc laønh lieàn ñem vaát boû thuoác coøn dö. Sau ñoù laïi coù Bí-soâ ñau maét, ñeán thaày thuoác hoûi phöông thuoác trò, thaày thuoác chæ tìm ñeán hoûi xin thuoác nôi Bí-soâ bò ñau maét tröôùc, Bí-soâ naøy ñeán hoûi xin thì Bí-soâ tröôùc noùi laø ñaõ vaát boû roài, Bí-soâ naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “thuoác duøng coøn dö khoâng neân vaát boû, neân thaâu caát, neáu coù Bí-soâ naøo caàn ñeán xin thì neân cho; neáu khoâng coù ai ñeán xin thì neân mang ñeán trong phoøng chöùa thuoác ñeå caát giöõ, sau naøy ai coù caàn thì ñeán ñoù hoûi xin ñeå duøng; neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Duyeân xöù gioáng nhö tröôùc, luùc ñoù coù Bí-soâ Taây yeát la maéc bònh phong ñieân, ñi lang thang khaép nôi, caùc Baø-la-moân cö só thaáy lieàn hoûi laø con cuûa ai, coù ngöôøi noùi: “ñoù laø con cuûa cö só , do ngöôøi naøy coâ ñoäc neân môùi ñeán trong giaùo phaùp cuûa Sa moân Thích töû xuaát gia, neáu khoâng xuaát gia thì hoï haøng thaân thích coù theå trò bònh phong ñieân cho oâng ta”, caùc Bí-soâ nghe bieát ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “caùc Bí-soâ neân ñeán hoûi thaày thuoác phöông thuoác trò bònh phong ñieân”, Bí-soâ lieàn ñeán thaày thuoác hoûi, thaày thuoác noùi: “haõy cho aên thòt töôi soáng thì bònh seõ khoûi”, Bí-soâ noùi: “Bí-soâ aáy haù laïi aên thòt töôi soáng hay sao?”, thaày thuoác noùi: “töø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh”, Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: “neáu thaày thuoác noùi: töø loaïi thuoác naøy ra, caùc loaïi thuoác khaùc khoâng theå trò laønh, thì haõy cho Bí-soâ aáy aên thòt töôi soáng”, caùc Bí-soâ ñem thòt töôi soáng cho Bí-soâ bònh aên, Bí-soâ bònh nhìn thaáy thòt töôi soáng neân khoâng chòu aên, Phaät baûo neân bòt maét laïi roài cho aên, caùc Bí-soâ y lôøi laøm theo, Bí-soâ bònh aên xong khi môû khaên bòt maét thaáy tay dính maùu lieàn noân möûa ra heát, Phaät noùi: “khoâng neân môû khaên

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 8

bòt maét ra lieàn, ñôïi röûa tay saïch roài ñem thöùc aên thôm ngon khaùc ñeán tröôùc maét môùi môû khaên bòt maét ra baûo Bí-soâ bònh aên thöùc aên thôm ngon ñoù bònh seõ ñöôïc laønh". Khoâng ngôø sau khi khoûi bònh Bí-soâ naøy thöôøng nhôù nghó ñeán loaïi thuoác aáy, caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: "neáu bònh ñaõ khoûi thì neân thuaän haønh nhö tröôùc kia khoâng coù bònh, naáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp". Duyeân khôûi ôû thaønh Vöông xaù, luùc ñoù cuï thoï Taát laân ñaø baø ta môùi xuaát gia coù nhieàu bònh, caùc Bí-soâ ñeán thaêm hoûi söùc khoûe lieàn ñaùp laø baát an vì thöôøng coù bònh, caùc Bí-soâ hoûi: "tröôùc kia thaày thöôøng duøng loaïi thuoác gì ?", ñaùp: "tröôùc kia toâi thöôøng mang theo moät chieác tuùi ñöïng ñuû loaïi thuoác, caàn loaïi naøo thì duøng loaïi aáy", caùc Bí-soâ hoûi: "sao nay laïi khoâng duøng nhö theá", ñaùp laø Phaät chöa khai cho duøng, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: "nay ta khai cho caùc Bí-soâ caát giöõ tuùi ñöïng thuoác", caùc Bí-soâ chöùa ñuû loaïi thuoác khoâng chöùa heát, Phaät noùi neân laøm daây coät, caùc Bí-soâ laøm daây coät tuùi thuoác treân coïc ngaø voi laâu ngaøy thuoác hö raõ, Phaät noùi: "haõy phôi cho khoâ", caùc Bí-soâ phôi thuoác ngoaøi trôøi naéng gaét neân thuoác maát coâng hieäu, Phaät noùi: "khoâng neân phôi ngoaøi trôøi naéng gaét", caùc Bí-soâ laïi phôi trong maùt, thuoác laïi hö raõ, Phaät noùi: "haõy phôi luùc trôøi naéng nheï", gaëp trôøi möa gioù Bí-soâ khoâng daùm thu caát, Phaät noùi: neân baûo cö só hay Caàu tòch thu caát, neáu khoâng coù ai thì Bí-soâ töï thu caát, phaàn bò möa öôùt neân boû, phaàn khoâng dính öôùt thì caát giöõ duøng, vì bònh duyeân neân khai cho duøng, neáu khoâng coù bònh duyeân thì khoâng ñöôïc duøng". Duyeân khôûi ôû thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù cuï thoï Hieät ly phaït ña trong taát caû thôøi ñeàu khoâng thích tìm caàu, neân caùc Bí-soâ ñeàu goïi Hieät ly phaït ña laø ngöôøi ít mong caàu. Sau ñoù vaøo 1 buoåi saùng Hieät ly phaït ña ñaép y mang baùt vaøo thaønh theo thöù lôùp khaát thöïc, chôït nghe tieáng eùp mía lieàn ñi ñeán xem thì thaáy hoï ñang laøm ñöôøng taùn baèng caùch troän boät gaïo vaøo trong ñöôøng. Bí-soâ noùi vôùi ngöôøi laøm ñöôøng: "chôù coù troän boät vaøo trong ñöôøng", ngöôøi laøm ñöôøng noùi: "coøn coù vaät khaùc troän vaøo ñeå laøm ñuôøng taùn hay sao?", ñaùp: "toâi khoâng bieát, chæ laø vì chuùng toâi xem ñöôøng taùn laø loaïi phi thôøi döôïc, cho neân oâng chôù troän boät vaøo trong ñöôøng", ngöôøi laøm ñöôøng noùi: "laø thôøi döôïc hay phi thôøi döôïc cuõng vaäy, ngoaøi caùch naøy ra khoâng coøn caùch naøo laøm ñöôøng taùn caû", Bí-soâ nghe roài lieàn boû ñi. Sau ñoù ôû trong chuùng ñöôïc chia ñöôøng taùn duøng phi thôøi, Bí-soâ naøy nghi khoâng daùm aên, ñeä töû hoûi nguyeân do, ñaùp: "vì trong ñaây coù hoøa troän thôøi döôïc", ñeä töû nghe roài cuõng khoâng daùm aên, caùc Bí-soâ thaáy lieàn hoûi nguyeân do, ñeä töû ñaùp: "thaày toâi noùi trong ñaây coù hoøa troän

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 9

thôøi döôïc”, caùc Bí-soâ nghe roài cuõng khoâng daùm aên, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “khoâng vì lyù do ñoù maø thaønh nhieãm vì caùch laøm phaûi nhö theá, neáu xuaát xöù laø tònh thì ñöôïc duøng, chôù coù nghi”. Hoâm khaùc, Hieät ly phaït ña cuõng vaøo thaønh khaát thöïc ñeán tröôùc phoá Höông thaønh, thaáy ngöôøi laøm ñöôøng ñang voø vieân ñöôøng taùn baèng caùch laáy boät xoa vaøo tay ñeå voø vieân, voø vieân naøy xong laïi laáy boät xoa vaøo tay ñeå voø tieáp vieân khaùc. Bí-soâ thaáy roài lieàn noùi: “tay ñaõ dính boät ñöøng coù caàm ñöôøng vì ñaây laø loaïi phi thôøi döôïc”, ngöôøi laøm ñöôøng noùi: “Thaùnh giaû, coù ai lieân tuïc duøng nöôùc röûa tay roài môùi voø vieân ñöôøng hay khoâng?”. Bí- soâ naøy sau ñoù khoâng daùm aên ñöôøng taùn phi thôøi, caùc ñeä töû cuõng khoâng aên … gioáng nhö treân, caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: “neáu caên baûn thaønh nhieãm thì khoâng neân aên, neáu theå voán tònh thì aên khoâng phaïm”. Duyeân khôûi ôû thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù cuï thoï Xaù-lôïi-töû maéc bònh phong, Ñaïi Muïc-kieàn-lieân thaáy roài lieàn suy nghó: “ta ñaõ töøng nuoâi bònh cho Xaù-lôïi-töû nhöng khoâng hoûi thaày thuoác phöông thuoác trò, nay ta neân ñeán hoûi”, nghó roài lieàn ñeán hoûi thaày thuoác, thaày thuoác noùi: “xeùt theo bònh traïng thì neân duøng giaám muoái thì bònh seõ ñöôïc laønh”. Sau khi xin ñöôïc giaám, Ñaïi Muïc-kieàn-lieân muoán xin muoái, cuï thoï Taát laân ñaø baø ta noùi: “tröôùc ñaây toâi coù caát giöõ muoái trong caùi söøng ñeå duøng troïn ñôøi, neáu Theá toân khai cho duøng giaám muoái thì toâi seõ cho muoái”, Xaù-lôïi-töû nghe roài noùi vôùi Ñaïi Muïc-kieàn-lieân: “toâi nghi laø neáu ñem loaïi Taän thoï döôïc hoøa troän vôùi loaïi Thôøi döôïc thì khoâng ñöôïc duøng phi thôøi”. Ñaïi Muïc- kieàn-lieân baïch Phaät, Phaät noùi: “neáu ñem Caùnh döôïc, Thaát nhaät döôïc, Taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Thôøi döôïc thì chæ duøng ñuùng thôøi, khoâng ñöôïc duøng phi thôøi. Neáu ñem Caùnh döôïc, Thaát nhaät döôïc, Taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Caùnh döôïc thì neân duøng theo thôøi haïn cuûa Caùnh döôïc, neáu quaù thôøi haïn thì khoâng ñöôïc duøng. Neáu ñem Thaát nhaät döôïc ñieàu hoøa vôùi Taän thoï döôïc thì ñöôïc duøng trong baûy ngaøy, quaù baûy ngaøy khoâng ñöôïc duøng. Neáu laø taän thoï döôïc ñieàu hoøa vôùi Taän thoï döôïc thì ñöôïc caát duøng troïn ñôøi. Neáu ai laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Luùc ñoù Theá toân töø nöôùc Ñòch mieâu du haønh ñeán röøng Thi loäc choã Tieân nhôn ñoïa xöù thaønh Baø-la-neâ-tö, trong thaønh naøy coù moät tröôûng giaû teân laø Ñaïi quaân giaøu coù, vôï teân laø Ñaïi quaân nöõ. Tröôûng giaû naøy kính tín Tam baûo öa thích hieàn thieän, nghe tin Phaät ñeán trong thaønh naøy lieàn suy nghó: “Theá toân chính laø Ñaïi sö cuûa ta, tuy ta thöôøng cuùng döôøng nhöng chöa ñaày ñuû, nay ta neân ñem tö taøi ñaõ coù cuøng döôøng Theá toân”, nghó roài lieàn ñeán choã Phaät ñaûnh leã ngoài moät beân nghe Phaät noùi phaùp, Theá toân tuøy thuaän noùi phaùp chæ daïy cho tröôûng giaû ñöôïc lôïi hæ roài lieàn im laëng.

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 11

Tröôûng giaû nghe phaùp xong hoan hæ baïch Phaät: “cuùi xin Theá toân cuøng ñaïi chuùng thoï con thænh ba thaùng haï an cö cuùng döôøng töù söï”, Phaät im laëng

nhaän lôøi, Tröôûng giaû bieát Phaät nhaän lôøi vui möøng ñaûnh leã roài ra veà. Suoát trong ba thaùng an cö tröôûng giaû cuùng döôøng töù söï ñaày ñuû khoâng ñeå thieáu thoán, moãi ngaøy vaøo saùng sôùm tröôûng giaû ñeán ñaûnh leã Phaät roài ñi thaêm caùc Bí-soâ bònh. Luùc ñoù coù 1 Bí-soâ bònh, thaày thuoác baûo phaûi duøng canh thòt bònh môùi ñöôïc laønh, tröôûng giaû nghe roài lieàn veá nhaø baûo vôï : "Hieàn thuû, coù 1 Bí-soâ bònh thaày thuoác baûo phaûi duøng canh thòt bònh môùi ñöôïc laønh. Naøng haõy naáu moùn canh ñoù ñem daâng cho Bí-soâ bònh", vôï tröôûng giaû sai ngöôøi haàu mang tieàn ñeán loø moå mua thòt, khoâng may ngaøy hoâm ñoù quoác vöông sanh con neân caám gieát moå, neáu ai vi phaïm seõ trò toäi naëng, cho neân duø coù mua thòt vôùi giaù cao cuõng khoâng mua ñöôïc. Ngöôøi haàu trôû veà baùo laïi, vôï tröôûng giaû suy nghó: "trong ba thaùng vôï choàng ta nguyeän cuùng döôøng töù söï ñaày ñuû, neáu khoâng coù moùn canh thòt naøy thì Bí-soâ bònh kia seõ qua ñôøi, ta seõ coù loãi", nghó roài lieàn vaøo trong phoøng caàm dao beùn caét thòt nôi ñuøi ñöa cho ngöôøi haàu naáu canh thòt daâng cho Bí-soâ bònh aên. Ngöôøi haàu vaâng lôøi naáu canh thòt ñem cho Bí-soâ bònh aên, Bí-soâ aên xong lieàn laønh bònh maø vaãn khoâng bieát thòt trong canh laø thòt nôi thaân cuûa vôï tröôûng giaû, Bí-soâ suy nghó: "ta thoï cuùng döôøng naøy thì khoâng neân naèm khoâng, ta phaûi ñaéc nhöõng phaùp chöa ñaéc, chöùng nhöõng phaùp chöa chöùng, hieåu nhöõng phaùp chöa hieåu", nghó roài ñoan thaân chaùnh nieäm, taâm yù tòch nhieân, khoâng bao laâu sau phieàn naõo ñoán tröø chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn, ñaày ñuû 3 Minh 6 Thoâng vaø 8 Giaûi thoaùt, hieåu roõ " sanh töû ñaõ taän, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc laøm ñaõ xong, khoâng thoï thaân sau ", thoaùt ly ba coõi nhö dao caét muøi thôm, khoâng sinh saân haän, xem vaøng nhö ñaát khoâng khaùc, ñaùng ñöôïc chö thieân Ñeá thích, Phaïm vöông cuùng döôøng. Saùng sôùm hoâm sau Phaät ñaép y mang baùt cuøng Ñaïi chuùng ñeán nhaø tröôûng giaû, ngoài vaøo choã ngoài roài hoûi tröôûng giaû: "vôï cuûa oâng ñang ôû ñaâu ?", ñaùp laø ñang ôû trong phoøng. Luùc ñoù nhôø oai löïc khoâng theå nghó baøn cuûa Phaät khieán cho nôi bò caét thòt ñöôïc laønh laën nhö cuõ, vôï tröôûng giaû sanh taâm hoan hæ lieàn böôùc ra khoûi phoøng ñeán ñaûnh leã Phaät roài ngoài moät beân, Phaät hoûi: "vì nguyeân nhaân gì maø ôû trong ñöôøng hieåm sanh töû coâ coù theå phaùt taâm haïnh Boà-taùt ?", vôï tröôûng giaû chaép tay noùi keä: "Luaân hoài trong sanh töû, Thaân naøy deã coù ñöôïc, Trong traêm ngaøn öùc kieáp, Khoù gaëp caûnh toân thaéng". Luùc ñoù tröôûng giaû ñem caùc moùn aên thôm ngon daâng cuùng Phaät vaø

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 11

ñaïi chuùng, sau ñoù ngoài moät beân nghe Phaät noùi phaùp, Theá toân tuøy thuaän noùi phaùp chæ daïy cho tröôûng giaû ñöôïc lôïi hæ roài trôû veà truù xöù, taäp hoïp caùc Bí-soâ baûo raèng: "ai aên thòt ngöôøi thì bò moïi ngöôøi cheâ traùch. Trong caùc thöù thòt thì aên thòt ngöôøi laø ñaùng bò cheâ traùch nhaát, cho neân caùc Bí- soâ khoâng ñöôïc aên thòt ngöôøi, neáu aên thòt ngöôøi thì phaïm Toát thoå la ñeå. Nay ta noùi veà haønh phaùp cuûa vò thöôïng toøa trong chuùng : heã ñeán giôø aên, neáu coù ngöôøi mang thòt ñeán daâng cuùng, vò thöôïng toïa neân hoûi laø thòt gì, neáu

thöôïng toøa giaø bònh khoâng nhôù hoûi thì vò thöôïng toøa thöù 2 neân hoûi, neáu thöôïng toøa khoâng hoûi thì phaïm toäi Vieät phaùp". Luùc ñoù caùc Bí-soâ coù nghi thænh hoûi Phaät: "vôï tröôûng giaû ñaïi quaân caét thòt treân thaân cuùng döôøng Bí-soâ neân Bí-soâ ñöôïc laønh bònh, trong loøng phaán chaán sieâng tu khoâng giaùn ñoaïn neân döùt heát caùc laäu hoaëc. Sau khi bieát ñöôïc laø ñaõ aên thòt ngöôøi bò moïi ngöôøi cheâ traùch, ñoái vôùi phaùp Phaät coù traùi, ñaùng quôû traùch vì sao Bí-soâ laïi ñöôïc laäu taän ?", Phaät baûo caùc Bí-soâ: "khoâng phaûi chæ ñôøi naøy Bí-soâ nhaän ngöôøi nöõ kia cuùng döôøng maø trong voâ löôïng kieáp ñôøi quaù khöù, ngöôøi nöõ ñoù cuõng ñaõ ñem thòt treân thaân cuùng döôøng Bí-soâ ñoù. Quaù khöù nhôø ngöôøi nöõ kia cuùng döôøng maø chöùng ñöôïc naêm Thoâng, ngaøy nay laïi ñöôïc ñaày ñuû 6 thoâng vaø ñöôïc Laäu taän. Caùc thaày laéng nghe: Thuôû xöa trong thaønh Baø-la-neâ-tö coù moät tröôûng giaû giaøu coù, tín thuaän vaø troïng nhaân nghóa, vôï tröôûng giaû cuõng vaäy. Luùc ñoù coù moät Baø-la-moân thoâng minh hieåu roäng, coù 500 ñeä töû vaây quanh ñeå hoïc Minh luaän, tröôûng giaû tín kính neân thænh Baø-la-moân vaø caùc ñeä töû veà nhaø cuùng döôøng troïn ñôøi, moãi saùng tröôûng giaû ñeàu ñeán thaêm vieáng, thaáy coù moät ngöôøi ñeä töû bònh khoå lieàn ñeán hoûi thaày thuoác phöông thuoác trò, thaày thuoác baûo neân cho aên canh thòt. Tröôûng giaû lieàn trôû veà baûo vôï : "coù moät ngöôøi ñeä töû cuûa Baø-la-moân bònh, thaày thuoác baûo phaûi duøng canh thòt bònh môùi ñöôïc laønh. Naøng haõy naáu moùn canh ñoù ñem daâng cho Bí-soâ bònh", vôï tröôûng giaû sai ngöôøi haàu mang tieàn ñeán loø moå mua thòt, khoâng may ngaøy hoâm ñoù hoaøng haäu sanh con neân caám gieát moå, neáu ai vi phaïm seõ trò toäi naëng, cho neân duø coù mua thòt vôùi giaù cao cuõng khoâng mua ñöôïc. Ngöôøi haàu trôû veà baùo laïi, vôï tröôûng giaû suy nghó: " vôï choàng ta thænh Baø-la-moân vaø caùc ñeä töû cuùng döôøng, neáu khoâng coù moùn canh thòt naøy thì ngöôøi ñeä töû bònh kia seõ qua ñôøi, ta seõ coù loãi", nghó roài lieàn vaøo trong phoøng caàm dao beùn caét thòt nôi ñuøi ñöa cho ngöôøi haàu naáu canh thòt ñöa cho ngöôøi bònh aên. Ngöôøi bònh aên xong lieàn laønh bònh, bònh khoûi roài lieàn suy nghó: "hoâm nay nhaø vua caám gieát moå, khoâng bieát thòt naøy töø ñaâu maø coù, chaéc laø vôï cuûa tröôûng giaû töï caét thòt cuûa mình naáu canh cho ta aên. , ta phaûi ñaéc nhöõng phaùp chöa ñaéc, chöùng nhöõng phaùp chöa chöùng, hieåu nhöõng phaùp

SOÁ 1448 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA DÖÔÏC SÖÏ, Quyeån 1 13

chöa hieåu", nghó roài lieàn sieâng naêng tinh taán, khoâng bao laâu sau chöùng ñöôïc naêm thoâng. Naøy caùc Bí-soâ, vôï tröôûng giaû thuôû xöa chính laø vôï tröôûng giaû ngaøy nay; ngöôøi ñeä töû bònh ngaøy xöa chính laø Bí-soâ bònh ngaøy nay. Quaù khöù nhôø ngöôøi nöõ naøy caét thòt cuùng döôøng maø chöùng ñöôïc naêm thoâng, ngaøy nay cuõng nhôø ngöôøi nöõ naøy caét thòt cuùng döôøng maø ñöôïc laäu taän. Naøy caùc Bí-soâ, heã taïo nghieäp ñen thì caûm quaû baùo dò thuïc ñen ; taïo nghieäp traéng thì caûm quaû baùo dò thuïc traéng, taïo nghieäp ñen traéng xen taïp thì ñöôïc quaû baùo xen taïp. Cho neân caùc thaày neân boû nghieäp ñen vaø nghieäp xen taïp, neân tu nghieäp thuaàn traéng." Luùc ñoù ôû thaønh Thaát-la-phieät, vua Thaéng

quang vua nöôùc Kieàu- taùt-la coù con voi chieán baäc nhaát boãng bò bònh dòch cheát, laïi gaëp luùc maát muøa ñoùi keùm neân daân chuùng ñeàu aên thòt voi. Saùng sôùm hoâm ñoù Luïc chuùng Bí-soâ vaøo thaønh theo thöù lôùp khaát thöïc ñeán tröôùc nhaø 1 tröôûng giaû, trong nhaø tröôûng giaû ñang naáu thòt voi, muøi thôm boác ra neân Luïc chuùng lieàn böôùc vaøo trong nhaø xin, vôï tröôûng giaû noùi khoâng coù thöùc aên, Luïc chuùng hoûi: “naáu moùn aên gì maø muøi thôm boác ra nhö theá ?”, vôï tröôûng giaû noùi: “ñoù laø thòt voi, caùc vò aên thòt voi ñöôïc hay sao?”, Luïc chuùng noùi: “chuùng toâi döïa vaøo thí chuû, neáu thí chuû aên thòt voi thì chuùng toâi cuõng aên thòt voi”, vôï tröôûng giaû nghe roài lieàn mang thòt voi ra cuùng döôøng. Luïc chuùng nhaän ñaày baùt roài mang ñi, caùc Bí-soâ khaùc thaáy lieàn hoûi: “thaày xin ñöôïc moùn gì maø ñöïng ñaày baùt nhö theá ?”, ñaùp laø thòt voi, lieàn hoûi: “thaày haù aên caû thòt voi hay sao?”, ñaùp: “luùc naøy maát muøa ñoùi keùm, khoâng aên haù chòu cheát ñoùi hay sao?”, caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät noùi: “Trôøi roàng, döôïc xoa, phi nhôn, quoác vöông, ñaïi thaàn ñeàu cung kính Bí-soâ, ví sao Bí- soâ laïi aên thòt voi cuûa vua. Neáu vua nghe bieát ñöôïc seõ nghó raèng: do caùc Bí-soâ aên thòt voi neân con voi chieán baäc nhaát cuûa ta môùi cheát, vua seõ cheâ traùch caùc Bí-soâ, vì theá caùc Bí-soâ khoâng neân aên thòt voi, ai aên seõ phaïm toäi Vieät phaùp. Thòt voi ñaõ nhö theá thì thòt ngöïa cuõng theá”. Phaät ôû truù xöù gaàn beân ao Yeát giaø thaønh Chieâm ba, trong ao coù con roàng chuùa teân laø Chieâm beä ña tín taâm, moãi thaùng vaøo ngaøy 14 vaø moàng 1 roàng ra khoûi cung bieán thaønh hình ngöôøi ñeán choã Bí-soâ thoï 8 hoïc xöù, sau ñoù ñeán choã vaéng veû hieän laïi nguyeân hình, khoâng laøm toån haïi caùc chuùng sanh khaùc. Gaëp luùc maát muøa ñoùi keùm neân daân chuùng ñeán caét xeû thaân roàng mang veà aên, luùc ñoù Luïc chuùng Bí-soâ vaøo thaønh theo thöù lôùp khaát thöïc ñeán tröôùc nhaø 1 tröôûng giaû, trong nhaø tröôûng giaû ñang naáu thòt roàng, muøi thôm boác ra neân Luïc chuùng lieàn böôùc vaøo trong nhaø xin, vôï tröôûng giaû noùi khoâng coù thöùc aên, Luïc chuùng hoûi: “naáu moùn aên gì maø muøi

thôm boác ra nhö theá ?”, vôï tröôûng giaû noùi: “ñoù laø thòt roàng, caùc vò aên thòt roàng ñöôïc hay sao?”, Luïc chuùng noùi: “chuùng toâi döïa vaøo thí chuû, neáu thí chuû aên thòt roàng thì chuùng toâi cuõng aên thòt roàng”, vôï tröôûng giaû nghe roài lieàn mang thòt roàng ra cuùng döôøng. Do daân chuùng ñeán laáy thòt roàng ngaøy moät nhieàu hôn neân roàng vôï suy nghó: “do caùc Bí-soâ aên thòt roàng neân moïi ngöôøi caøng aên nhieàu hôn, choàng ta bieát chöøng naøo môùi thoaùt ly noåi khoå, ta neân ñem vieäc naøy baïch Phaät”, ñôïi ñeán khi ñeâm xuoáng, roàng vôï ñeán choã Phaät ñaûnh leã roài ngoài moät beân, aùnh saùng nôi thaân roàng chieáu saùng khaép bôø ao Yeát giaø, roàng chaép tay baïch Phaät: “Theá toân, choàng con coù tín taâm, moãi thaùng vaøo ngaøy 14 vaø moàng 1 roàng ra khoûi cung bieán thaønh hình ngöôøi ñeán choã Bí-soâ thoï 8 hoïc xöù, sau ñoù ñeán choã vaéng veû hieän laïi nguyeân hình, khoâng laøm toån haïi caùc chuùng sanh khaùc. Gaëp luùc maát muøa ñoùi keùm neân daân chuùng ñeán caét xeû thaân roàng mang veà aên, caùc Bí-soâ

cuõng aên thòt roàng, nhö vaäy ñeán luùc naøo choàng con môùi heát khoå. Cuùi xin Theá toân töø bi thöông xoùt cheá ngaên caùc Bí-soâ ñöøng aên thòt roàng", Phaät nghe roài lieàn im laëng, bieát Phaät ñaõ nhaän lôøi roàng vôï lieàn ra veà. Saùng hoâm sau, Phaät ñeán trong ñaïi chuùng baûo caùc Bí-soâ: "ñeâm qua coù roàng vôï cuûa vua roàng Chieâm beä ña ñeán choã ta baïch raèng: Theá toân, choàng con coù tín taâm, moãi thaùng vaøo ngaøy 14 vaø moàng 1 roàng ra khoûi cung bieán thaønh hình ngöôøi ñeán choã Bí-soâ thoï 8 hoïc xöù, sau ñoù ñeán choã vaéng veû hieän laïi nguyeân hình, khoâng laøm toån haïi caùc chuùng sanh khaùc. Gaëp luùc maát muøa ñoùi keùm neân daân chuùng ñeán caét xeû thaân roàng mang veà aên, caùc Bí-soâ cuõng aên thòt roàng, nhö vaäy bieát chöøng naøo choàng con môùi heát khoå. Cuùi xin Theá toân cheá ngaên caùc Bí-soâ ñöøng aên thòt roàng. Vì thöông xoùt roàng neân ta nhaän lôøi, töø nay caùc Bí-soâ khoâng neân aên thòt roàng. Ngöôøi aên thòt roàng thì trôøi roàng ñeàu cheâ traùch khinh reõ, laøm tieâu maát phaùp laønh khoâng phaûi laø Thích ca töû. Neáu Bí-soâ naøo aên thòt roàng thì phaïm toäi Vieät phaùp".

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.